

СХВАЛЕНО

Вченою радою КНЗ КОР
«Київський обласний інститут
післядипломної освіти
педагогічних кадрів»
(протокол від 09 березня 2026 р. №3)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор КНЗ КОР «Київський
обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних кадрів»

Віра РОГОВА

Наказ від «09» березня 2026 р. №65

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
«ОРГАНІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ»
для директорів, заступників директорів
закладів загальної середньої освіти**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму «Організація національно-патріотичного виховання в закладі освіти» підвищення кваліфікації директорів та заступників директорів закладів загальної середньої освіти (далі – Програма) розроблено на основі Типової програми підвищення кваліфікації керівників (директорів) закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 16 вересня 2022 року № 817, та з урахуванням змісту професійного стандарту «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства економіки України від 17 вересня 2021 року № 568-21, а також стратегічних завдань і пріоритетних напрямів державної політики в післядипломній освіті.

У Програмі враховано основні положення Законів України «Про освіту» та «Про повну загальну середню освіту»; постанов Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 року № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності», від 14 грудня 2016 року № 988-р «Про затвердження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року», від 19 червня 2019 року № 532 «Про затвердження Положення про опорний заклад освіти», від 21 серпня 2019 року № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників»; наказів Міністерства освіти і науки України від 06 грудня 2010 року № 1205 «Про затвердження Типових штатних нормативів для закладів загальної середньої освіти» та від 06 грудня 2017 року № 1568 «Про затвердження Типового положення про філію закладу освіти», та інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність закладів освіти з урахуванням соціокультурних та політико-економічних обставин розвитку України, європейського вектору розвитку освіти держави, стратегії реформування загальної середньої освіти, концепції Нової української школи, новітніх наукових розробок і кращих практик у галузі менеджменту освіти, андрагогіки на основі чинного законодавства і діючих нормативних документів. Основними принципами, на основі яких розроблялась Програма є: системний, діяльнісний, особистісний, компетентнісний, андрагогічний та культурологічний підходи, а також принципи технологічності й варіативності.

Освітній управлінець Нової української школи має вільно орієнтуватись у багатоманітності сучасних управлінських трендів, вивчати й успішно використовувати досягнення науки, ідей кращих вітчизняних, європейських й світових освітянських практик, організувати творчу діяльність учасників освітнього процесу закладу освіти задля забезпечення якості освіти, формування ціннісних орієнтирів здобувачів освіти. Управлінські компетентності директорів та заступників директорів у сфері загальної середньої освіти (далі – директори та заступники), з погляду сучасної наукової думки, мають ключові, як основу будь-якої професійної діяльності, та інноваційні складові, що, поряд з професійними знаннями (педагогіка, психологія), передбачає усвідомлення та сприйняття нової філософії освіти, компетентнісне застосування освітнього менеджменту з урахуванням важливості ціннісного компоненту.

Програма містить 4 модулі, зміст яких зорієнтований на розвиток професійних компетентностей новопризначених директорів та заступників. Кожний модуль передбачає теоретичну та практичну складові. Теоретична складова програми реалізується у формі інтерактивних лекцій/відеолекцій, вебінарів, відеоконференцій тощо. Практична складова – у формі навчальних тренінгів, практикумів, майстер-класів, семінарів тощо. Після завершення навчання передбачаються контрольні заходи (тестування, проектна робота, творча робота, авторське завдання тощо).

Професійного стандарту керівника закладу загальної середньої освіти задля забезпечення якості освіти Нової української школи в умовах кризових суспільних змін.

Мета:

підвищення рівня професійної компетентності директорів та заступників директорів закладів загальної середньої освіти шляхом розвитку комплексних стратегічних і управлінських компетентностей, необхідних для проєктування, впровадження, координації та забезпечення сталого функціонування цілісної, ефективної та документально оформленої системи національно-патріотичного виховання у закладі освіти відповідно до Державної концепції національно-патріотичного виховання та актуальних суспільних і безпекових викликів.

Основні завдання програми:

Удосконалення освітнього рівня та професійної підготовки директорів, заступників директорів, завідувачів філій та їхніх заступників через поглиблення, розширення та оновлення загальнонаукових і спеціальних знань та вмінь на засадах ідей і положень освітнього законодавства, забезпечення стійкого функціонування цілісної, ефективної та документально оформленої системи національно-патріотичного виховання у закладі.

Надання інструментів професійної підтримки та професійного розвитку, що передбачає комплекс заходів із національно-патріотичного виховання у закладі освіти.

Розвиток активної громадянської позиції, почуття відповідальності за долю держави, громади, навчального закладу.

Підтримка ініціатив учнівського самоврядування, волонтерських, екологічних, благодійних та оборонно-спортивних проєктів.

Формування готовності до захисту України, шанобливого ставлення до військовослужбовців, ветеранів, учасників бойових дій.

Розвиток духовно-моральних цінностей – чесності, відповідальності, гідності, працелюбності.

Загальні очікувані результати охоплюють:

Знання й розуміння:

- нормативно-правове забезпечення національно-патріотичного виховання в Україні та сучасних тенденцій розвитку освіти загалом;
- теоретико-методологічних основ національно-патріотичного виховання
- сутності основних ідей, принципів побудови Державного стандарту базової середньої освіти;
- інтеграцію патріотичного виховання у навчальний процес
- форми та методи національно-патріотичного виховання

Уміння:

- розробляти та впроваджувати ефективну систему національно-патріотичного виховання у своєму закладі
- взаємодіяти з родинами, громадськістю, військовими підрозділами та волонтерськими організаціями організувати освітній процес відповідно до вимог законодавства;
- організувати педагогічну діяльність на компетентнісних засадах (прогнозування, проєктування, оцінювання тощо);
- формувати в закладі та поза його стінами освітнє середовище, яке сприяє творчій самореалізації учасників освітнього процесу;
- ефективно взаємодіяти й працювати в команді.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- гуманістична спрямованість освітнього процесу;
- дитиноцентризм, цінність особистості;
- готовність до реалізації сучасних цілей освіти;
- професійна мобільність та гнучкість;
- усвідомлення необхідності постійного професійного розвитку;
- відданість ідеї щодо значущої участі в освітньому процесі усіх учнів;
- просування національно-патріотичних та демократичних цінностей (патріотизм, повага до багатоманітності, право вибору, формування спільноти, полікультурність).

Розробники освітньої програми	Бондаренко Людмила Анатоліївна , завідувача відділом управління Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів» Шкурко Лілія Іванівна , методист відділу управління Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»
Найменування освітньої програми	Освітня програма підвищення кваліфікації «Організація національно-патріотичного виховання в закладі освіти» для директорів та заступників директорів закладів загальної середньої освіти
Мета програми	підвищення рівня професійної компетентності директорів та заступників директорів закладів загальної середньої освіти шляхом розвитку комплексних стратегічних і управлінських компетентностей, необхідних для проектування, впровадження, координації та забезпечення сталого функціонування цілісної, ефективної та документально оформленої системи національно-патріотичного виховання у закладі освіти відповідно до Державної концепції національно-патріотичного виховання та актуальних суспільних і безпекових викликів.
Цільова аудиторія за спеціальністю або за посадою педагогічного працівника	Директори та заступники директорів закладів загальної середньої освіти
Обсяг (тривалість), що встановлюється в годинах та/або кредитах ЄКТС	120 год / 4 ЄКТС(72 год.аудиторні, 48год.самостійна робота)
Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться	Загальні компетентності: ЗК. 01, ЗК. 02, ЗК. 03, ЗК. 04, ЗК. 05 Професійні компетентності: А1 Нормативно-правова компетентність (А1. 1, А1. 2, А1. 3); А2 Компетентність стратегічного управління закладом освіти (А2. 1, А2. 2, А2. 3, А2. 4, А2. 5, А2. 6, А2. 7); А3 Компетентність стратегічного управління персоналом (А3. 1, А3. 2, А3. 3, А3. 4, А3. 5); Б1 Компетентність забезпечення якості освітньої діяльності та функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти (Б1. 1, Б1. 2, Б1. 3, Б1. 4); Б2 Компетентність організації діяльності закладу освіти на засадах зовнішньої системи забезпечення якості освіти (Б2. 1, Б2. 2, Б2. 3); В1 Лідерська компетентність (В1. 1, В1. 2, В1. 3, В1. 4); В2 Емоційно-етична компетентність (В2. 1, В2. 2, В2. 3); В3 Компетентність педагогічного, соціального та мережевого партнерства (В3. 1, В3. 2, В3. 3, В3. 4); Г1 Здоров'язбережувальна компетентність (Г1. 1, Г1. 2, Г1. 3, Г1. 4, Г1. 5, Г1. 6); Г2 Інклюзивна компетентність (Г2. 1, Г2. 2); Г3 Проектувальна компетентність (Г3. 1); Д1 Інноваційна компетентність (Д1. 1);

	Д2 Здатність до навчання впродовж життя (Д2. 1, Д2. 2); Д3 Інформаційно-цифрова компетентність (Д3. 1, Д3. 2, Д3. 3)
Строки виконання.	Календарний рік
Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації	Свідоцтво про підвищення кваліфікації
Забезпечення розміщення освітньої програми на сайті	сайт: https://www.kristti.com.ua/

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

№ з/п	Назва та зміст навчального модуля	Всього годин	Аудиторні			Самостійна робота
			Лекції	Семінари	Практичні	
Модуль І. Філософія освіти ХХІ століття		6	6	–	–	6
1.1.	Роль освіти у формуванні та розвитку людського капіталу	2	2	–	–	2
1.2.	Філософські аспекти модернізації освіти в контексті традиції та інновацій	2	2	-	-	2
1.3.	Національна ідентичність в історичному вимірі	2	2	-	-	2
Модуль ІІ. Професійний розвиток педагогічних працівників в умовах реформування освіти		24	4	2	18	20
2.1.	Сучасні тренди лідерства у розвитку управлінського потенціалу керівників закладів освіти	2	–	–	2	2
2.2.	Новий професійний стандарт «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти	2	-	-	2	2
2.3.	Автономія школи та якість освіти	4	-	2	2	2
2.4.	Ефективне використання ІКТ і цифрових технологій в освітньому процесі	2	-	-	2	2
2.5.	Документування управлінської інформації за новими вимогами та стандартами	2	2	-	-	2
2.6.	Академічна доброчесність: від внутрішньої культури особистості до академічної культури закладу освіти	2	–	–	2	2
2.7.	Формування команди, відповідальне та ефективне лідерство, наставництво, супервізія	2	-	-	2	2
2.8.	Психологічна підтримка учасників освітнього процесу	4	-	–	4	2
2.9.	Організація та зміст інклюзивного навчання в закладах освіти	4	2	-	2	4

Модуль III. Формування національної ідентичності		30	8	4	18	18
<i>Інваріантна частина</i>		22	8	–	12	14
3.1.	Сучасні методи і технології національно-патріотичного виховання здобувачів освіти	4	2	2	2	2
3.2.	Нормативно-правове та навчально-методичне забезпечення викладання захисту України та військово-патріотичного виховання учнів в умовах оновлення змісту освіти	4	2	-	2	2
3.3.	Організація національно-патріотичного виховання учнів	6	2	2	2	2
3.4.	Створення безпечного та сприятливого освітнього середовища у закладі освіти	2	–	–	2	2
3.5.	Формування команди для розвитку культури демократії в школі	2	-	-	2	2
3.6.	Гуманістичні аспекти модернізації освіти в контексті традицій та інновацій	4	2	-	2	2
<i>Варіативна частина</i>		6	-	-	6	
3.7.	Організація індивідуального, дистанційного та змішаного навчання	2	-	–	2	2
3.8.	Дії учасників освітнього процесу у разі виникнення надзвичайних ситуацій соціального, воєнного та природного характеру	2	–	–	2	2
3.9.	Профілактика професійного вигорання через управління конфліктами	2	-	-	2	2
Модуль IV. Діагностико-аналітичний модуль		12	6	–	6	4
4.1.	Настановне заняття. Вхідне діагностування	4	4	-	-	2
4.2.	Тематична дискусія	6	2	–	4	-
4.3.	Вихідне діагностування	2	–	–	2	2
Разом		120	72	24	6	42
				6	42	48

Модуль I. Філософія освіти XXI століття

1.1. Роль освіти у формуванні та розвитку людського капіталу

Роль освіти у формуванні та розвитку людського капіталу: огляд класичних та сучасних підходів. Аналіз програм та національних стратегій розвитку людського капіталу європейських країн та України. Переваги та обмеження у розумінні ролі освіти в процесі формуванні людського капіталу. Розгляд перспектив розвитку освіти та її впливу на людський капітал у майбутньому. Реалізація інноваційного освітнього проекту на всеукраїнському рівні за темою «Модель національного освітнього технопарку з підвищення якості освіти у викликах воєнного/повоєнного часу».

1.2. Філософські аспекти модернізації освіти в контексті традиції та інновацій

Філософські підходи до модернізації освіти. Традиціоналізм в освіті: огляд традиційних підходів до освіти. Методологічні принципи виховання: природовідповідності, культуровідповідності та народності. Генеза проявів цих принципів у модернізації освітнього процесу від античних часів до сьогодення. Стандартизація змісту освіти. Аргументи за збереження традицій в освіті. Прогресивізм в освіті. Ідея інноваційного підходу до освіти. Аргументи за впровадження інновацій в освітній процес.

1.3. Національна ідентичність в історичному вимірі

Поняття національної та громадянської ідентичності. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» та його статті щодо основних напрямків освітньої діяльності. Різновиди освітніх заходів, пропонувані Законом України для реалізації основних напрямків виховання національної та громадянської ідентичностей, Історична генеза української національної ідентичності: між конфронтацією та співробітництвом. Проблематика та методика національно-патріотичного, військово-патріотичного, громадянського та духовно-морального виховання. Регіональність в становленні української національної та громадянської ідентичності. Роль позашкільних заходів та позакласної роботи у формування національної та громадянської ідентичності. Пошукова та творча діяльність учнів у формуванні національної та патріотичної діяльності.

Модуль II. Професійний розвиток педагогічних працівників в умовах реформування освіти

2.1. Сучасні тренди лідерства у розвитку управлінського потенціалу керівників закладів освіти

Дослідження акцентує увагу на трансформації традиційних моделей управління в бік адаптивних, людиноцентричних та інноваційно-орієнтованих підходів. Серед домінуючих трендів виділяються: 1. Розподілене Лідерство: Перехід від авторитарної моделі до спільного прийняття рішень та розподілу відповідальності. Це сприяє підвищенню залученості та професійної автономії педагогічного колективу. 2. Трансформаційне лідерство: фокус на натхненні, мотивації та стимулюванні співробітників до досягнення високих результатів, а також на постійному самовдосконаленні та розвитку освітнього середовища. 3. Цифрове Лідерство: Здатність керівника інтегрувати цифрові технології в управлінські процеси та освітню практику, ефективно керувати даними та підтримувати цифрову трансформацію закладу. 4. Емоційний інтелект та етичне лідерство: Визнання важливості самоусвідомлення, емпатії та навичок міжособистісного спілкування для створення здорового психологічного клімату та прийняття етично виважених рішень. 5. Лідерство для сталого розвитку та змін. Акцент на проактивному управлінні змінами, сталому розвитку закладу, формуванні культури інновацій та навчання протягом життя. Аналіз та узагальнення сучасних трендів лідерства, які є ключовими для ефективного розвитку управлінського потенціалу керівників закладів освіти в умовах динамічних соціальних та освітніх змін.

2.2. Управлінські компетентності сучасного директора ЗЗСО

Професійний стандарт керівника: структура, загальні компетентності, характеристика трудових функцій керівника як відповідь на соціально-економічні та суспільно-політичні зміни у державі, європейський вектор розвитку освіти України, орієнтацію на ключові компетентності особистості і професії XXI ст. Управлінська діяльність у сфері загальної середньої освіти в умовах імплементації Концепції Нової української школи: структура нової школи, запровадження нових державних стандартів, формування компетентностей

випускника НУШ, ключова роль якості освіти, впровадження педагогіки партнерства,

професійний розвиток умотивованого вчителя, побудова освітнього процесу на засадах дитиноцентризму, формування і розвиток цінностей, автономія школи, демократизація суспільства і шкільного життя, виклики інформаційного суспільства, зростаюча конкуренція на ринку освітніх послуг.

2.5. Документування управлінської інформації за новими вимогами та стандартами

Загальні правила організації діловодства у закладі освіти. Загальні вимоги до створення управлінських документів. Датування, погодження, затвердження та підписання управлінських документів. Загальні вимоги до тексту управлінських документів. Особливості підготовки та оформлення розпорядчих документів. Організація документообігу та виконання документів. Запровадження та особливості ведення електронного документообігу у сфері

освіти. Порядок організації роботи закладу освіти зі зверненнями громадян.

Документування управлінської інформації за новими вимогами Національного стандарту України. Сфера застосування нового ДСТУ 4163-2003. Склад реквізитів документів, вимоги до змісту та місця розташування реквізитів у документах, до бланків та оформлення документів, до виготовлення документів. Державна уніфікована система документації.

Організація архівного зберігання документів у сфері освіти. Систематизація та зберігання документів у діловодстві закладу освіти. Експертиза цінності документів. Комплектування архіву закладу освіти. забезпечення збереженості архівних документів.

2.6. Академічна доброчесність: від внутрішньої культури особистості до академічної культури закладу освіти

Академічна доброчесність є фундаментальною цінністю та основою якості освіти. Вона є не лише набором зовнішніх правил, а й результатом синергії між внутрішніми моральними принципами кожної особистості та етичним кліматом, що панує у закладі освіти. Положення про академічну доброчесність: Офіційний документ, що чітко визначає принципи, види порушень (плагіат, хабарництво, фальсифікація) та механізми притягнення до відповідальності. Прозорі критерії оцінювання: чітке розуміння учасниками процесу, за що саме і як вони отримують оцінки. Клімат довіри та справедливості: створення середовища, де порушення розглядаються справедливо, а акцент робиться на превентивних заходах (навчання, пояснення), а не лише на покаранні. Навчання навичок: інтеграція уроків з академічного письма, правил цитування, роботи з джерелами та інформаційної гігієни у навчальні програми, починаючи з молодших класів. Процес переходу від особистої доброчесності до інституційної культури можна описати як рух від індивідуальних цінностей до колективних практик.

2.7. Формування команди, відповідальне та ефективне лідерство, наставництво, супервізія

Командний менеджмент як інноваційний напрям в управлінні освітніми організаціями. Принципи взаємодії в управлінській команді освітньої організації. Основні види команд в сучасних освітніх організаціях. Партнерські стосунки між директором ЗЗСО і педагогічними працівниками. Формування команди: основні характеристики команди (визначення спільної цілі (або комплекс цілей) діяльності команди); принципи взаємодії членів команди у процесі досягнення цілей; рольова структура управлінської команди освітньої організації; делегування повноважень як складова управлінської діяльності у сфері загальної середньої освіти. Відповідальне та ефективне лідерство. Основні стратегії взаємодії лідера і членів команди. Структура управління ЗЗСО. Ключові принципи формування педагогічного колективу ЗЗСО.

Наставництво: сутність, форми наставництва новопризначених педагогічних працівників в умовах НУШ; основні ролі наставництва; роль і місце наставництва у педагогічній інтернатурі. Супервізія як демократична форма підтримки і науково-методичного супроводу професійного розвитку педагогічних та управлінських кадрів.

2.8. Психологічна підтримка учасників освітнього процесу

Поняття безпечного і здорового освітнього середовища. Причини недостатнього рівня розбудови безпечного і здорового освітнього середовища в сучасних закладах загальної середньої освіти. Указ Президента України «Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі». Цілі, завдання, очікувані результати реалізації Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища. Умови розбудови безпечного і здорового освітнього середовища. Особливості спілкування дорослих, що актуалізують агресивну поведінку учнів. Спілкування як фактор психопрофілактики агресивної поведінки учнівської молоді. Організаційні аспекти протидії булінгу в закладі освіти. Підходи до реагування на наслідки надзвичайних ситуацій. Основні принципи надання психосоціальної допомоги. Способи відновлення ресурсного стану в умовах війни. Збереження психологічного здоров'я під час самоізоляції, дієві техніки самопомоги. Особливості зниження рівня тривожності в учнів. Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка: зміст понять. Благополуччя людини. Взаємозв'язок проблем

психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в надзвичайних ситуаціях. Визначення понять «стрес», «життєстійкість». Забезпечення необхідних умов для подолання гострої реакції психіки людини на стрес. Опановування прийомами, які сприяють управлінню стресом та відновленню емоційної рівноваги в надзвичайних ситуаціях. Стратегії подолання стресу.

2.9. Організація та зміст інклюзивного навчання в закладах освіти

Інклюзивне навчання – це система освітніх послуг, гарантована державою, що забезпечує право кожної дитини, незалежно від її особливих освітніх потреб (ООП), на здобуття освіти в загальноосвітньому закладі за місцем проживання, у звичайному класі (групі) із забезпеченням необхідної підтримки.

Організація та зміст інклюзивного навчання в українських закладах освіти (школах та дитсадках) регулюється Законами України "Про освіту" та "Про повну загальну середню освіту" і базується на принципах недискримінації, індивідуалізації та людиноцентризму. Організація інклюзії вимагає створення комплексної системи підтримки. Алгоритм зарахування та підтримки, індивідуальна програма розвитку (ІПР). Кінцевою метою є не просто фізичне перебування дитини в школі, а її повноцінна участь в освітньому процесі, соціалізація та досягнення максимально можливого рівня розвитку з урахуванням її потенціалу та можливостей. Інклюзія спрямована на формування толерантного та відкритого суспільства.

Модуль III. Формування національної ідентичності

Інваріантна частина

3.1. Сучасні методи і технології національно-патріотичного виховання здобувачів освіти

Національно-патріотичне виховання – стратегічний напрям освіти, що формує громадянську ідентичність, любов до України, повагу до її історії, культури та захисників. В умовах воєнних викликів особливо важливо виховувати активну, відповідальну, свідому

особистість. Формування у здобувачів освіти національної свідомості, громадянської позиції та готовності до участі у розбудові держави. Компетентнісний підхід – розвиток громадянських і соціальних компетентностей. Активна участь учнів у проектах, волонтерстві, громадських ініціативах. Інтеграція виховання в освітній процес – через уроки, позакласну роботу, шкільне середовище. Проектна діяльність (створення учнівських ініціатив, дослідження, виставки, акції). Інтерактивні методи (дебати, квести, тренінги, рольові ігри, «живі бібліотеки»). Соціальне партнерство (співпраця з ветеранами, громадськими організаціями, волонтерами).

3.2. Нормативно-правове та навчально-методичне забезпечення викладання захисту України та військово-патріотичного виховання учнів в умовах оновлення змісту освіти

Оновлення змісту освіти, особливо в умовах воєнного стану, вимагає трансформації підходів до викладання, акцентуючи увагу на практичних навичках (домедична допомога, мінна безпека, основи управління БпЛА) та посиленні національно-патріотичного виховання. Оновлення змісту освіти спрямоване на практичну орієнтацію предмета та уніфікацію підходів, зокрема: Оновлення навчальних програм- впроваджується оновлена навчальна програма «Захист України», яка стає уніфікованою для дівчат та хлопців, скасовуючи гендерний поділ у класі (хоча на перехідному етапі можуть застосовуватися й попередні програми). Пріоритетні модулі: значно посилено вивчення домедичної допомоги, мінної безпеки, основ національної безпеки та оборони, а також управління безпілотними літальними апаратами (БпЛА). Формати та організація занять. Підвищення кваліфікації педагогів з даної теми.

3.3. Організація національно-патріотичного виховання учнів

Національно-патріотичне виховання є пріоритетним напрямом державної освітньої політики. Воно забезпечує формування в учнів громадянської свідомості, любові до України, поваги до її історії, культури та героїв. В умовах воєнного стану цей напрям набуває особливого значення як основа стійкості та єдності нації. Створення умов для виховання патріота-громадянина України, який: усвідомлює свою національну ідентичність; дотримується державних і моральних цінностей; готовий діяти на благо України формування національної свідомості й громадянської позиції. Виховання шанобливого ставлення до державних символів, традицій, мови. Розвиток готовності до захисту Вітчизни та служіння громаді. Формування активної участі у суспільному житті.

3.4. Створення безпечного та сприятливого освітнього середовища у закладі освіти

Поняття фізична безпека, безпечне освітнє середовище. Екосистемний підхід. Формула «Дитина у безпеці». Рівні відповідальності у забезпеченні фізичної безпеки в освітньому середовищі. Ролі у надзвичайній ситуації. Симуляційна гра «Безпечна дорога до школи». Поняття інформаційної безпеки. Цифрова безпека. Інформаційна культура та інформаційна гігієна. Джерела інформації. Види медіа, їх вплив на споживача інформації. Вправа «Новина з телефону». Психологічна безпека в освітньому середовищі: ключові поняття, інструменти і механізми формування, розподіл відповідальності та ролей. Техніки психологічної підтримки та психоемоційної саморегуляції. Ізраїльська модель стресостійкості BASIC PH.

3.5. Формування команди для розвитку культури демократії в школі

Демократичне врядування. Принципи демократичного врядування. Участь – основа демократичної культури школи. Шкільні правила на основі цінностей демократії. Командна взаємодія. Командотворення: формування команди, тимблдинг. Ролі та лідерство у командах.

Фасилітація як інструмент взаємодії та розвитку команд. Методи фасилітації, мотивації учасників, досягнень результатів роботи в команді. Життєздатність команди. Створення команди для виконання завдання, прояву ролей та командного лідерства, Можливості мотивації до участі у команді. Зростання через лідерство в команді. Діяльність шкільних команд. Мотивація учасників/учасниць команди.

3.6. Гуманістичні аспекти модернізації освіти в контексті традицій та інновацій

Ключовим завданням гуманістичної модернізації є гармонійний синтез традиційних цінностей та сучасних освітніх технологій. Модернізація, що ґрунтується на гуманістичних засадах, переносить фокус з передачі знань на розвиток потенціалу особистості. Ключові аспекти: особистісно-орієнтований підхід, повага до особистості, закладена у класичній педагогіці (виховання громадянина, інтелектуала). Індивідуалізація навчання – врахування індивідуальних здібностей, темпу та інтересів учня. Створення індивідуальних освітніх траєкторій. Забезпечення права на самовизначення та розкриття унікального потенціалу кожної дитини. Загрози та виклики без гуманістичного підходу.

Варіативна частина

3.7. Організація індивідуального, дистанційного та змішаного навчання

Організація здобуття повної загальної середньої освіти за індивідуальною формою.

Загальні положення організації здобуття повної загальної середньої освіти за індивідуальною формою. Екстернатна форма здобуття освіти. Сімейна (домашня) форма здобуття освіти. Педагогічний патронаж. Оцінювання учнів, які навчаються за індивідуальною формою навчання. Особливості організації індивідуального навчання в умовах воєнного стану. Організація дистанційного навчання у сфері загальної середньої освіти. Загальні положення навчання за дистанційною формою, а також із використанням технологій дистанційного навчання під час організації здобуття освіти за різними формами в закладах освіти. Організація здобуття освіти за дистанційною формою (як окремою формою здобуття освіти). Організація освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання. Організаційно-правове та системотехнічне забезпечення дистанційного навчання. Оцінювання результатів навчання за дистанційною формою. Особливості складання розпорядчих документів та цивільно-правових документів під час організації дистанційного

навчання. Виконання вимог Санітарного регламенту в умовах дистанційного навчання. Особливості організації дистанційного навчання в умовах воєнного стану.

Організація трудових відносин та оплата праці педагогічних працівників під час організації індивідуального та дистанційного навчання. Правове врегулювання трудових відносин працівників освіти під час дистанційного навчання (запровадження дистанційної роботи, встановлення гнучкого режиму робочого часу, оголошення простою). Оплата праці педагогічних працівників, які здійснюють навчання учнів за індивідуальною та дистанційною формами. Особливості складання таблицю обліку використання робочого часу в умовах індивідуального та дистанційного навчання. Умови праці, необхідні для організації дистанційного навчання.

3.8. Дії учасників освітнього процесу у разі виникнення надзвичайних ситуацій соціального, воєнного та природного характеру

Надзвичайні ситуації та їх наслідки. Причини виникнення та класифікація надзвичайних ситуацій. Загальні ознаки НС. Рівні надзвичайних ситуацій. Наслідки надзвичайних ситуацій соціального, воєнного та природного характеру. Режим надзвичайної ситуації. Повідомлення про загрозу і виникнення надзвичайної ситуації та постійне інформування про зміни ситуації.

Послідовність дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій природного характеру. Характеристика зон стихійного лиха (ураганів, затоплень, пожеж). Правила поведінки і дії працівників під час надзвичайних ситуацій природного характеру.

Алгоритм дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій соціального та воєнного характеру. Захист населення від небезпечних факторів. Колективні засоби захисту населення. Дії в разі вчинення терористичного акту (вибуху). Дії при виявленні вибухових пристроїв або підозрілих предметів. Дії у випадку обвалення будівель, споруд. Дії у випадку перебування під завалом.

3.9. Профілактика професійного вигорання через управління конфліктами

Профілактика професійного вигорання через управління конфліктами є ефективним напрямом роботи, оскільки невирішені або деструктивно вирішені конфлікти є потужним джерелом хронічного стресу та емоційного виснаження, які є основними складовими синдрому професійного вигорання. Навчання та застосування конструктивних стратегій управління конфліктами допомагає зменшити психологічне навантаження, поліпшити міжособистісні стосунки та створити більш екологічне робоче середовище. Системні заходи на рівні організації. Профілактика вигорання через конфлікти вимагає дій на рівні колективу: прогнозування та попередження, проведення тренінгів, запровадження супервізії, створення емоційно комфортної атмосфери, підтримка відкритої робочої атмосфери та надання соціальної підтримки.

Питання для самостійного опрацювання

1. Методика організації військово-патріотичних квестів та ігор
2. Концептуальні засади сучасного НПВ в Україні
3. Формування національної ідентичності в умовах війни
4. Проектна діяльність як інструмент формування громадянської активності
5. Медіаграмотність та критичне мислення в контексті НПВ
6. Школа як центр волонтерського руху в громаді
7. Забезпечення системності та безперервності НПВ на всіх етапах навчання (від початкової до старшої школи)
8. Мотивація та стимулювання вчителів, які активно впроваджують інноваційні форми та методи НПВ у свою діяльність.
9. Організація інноваційної діяльності у закладі освіти.
10. Ефективні комунікації керівника як основа професійного успіху
11. Формування команди і командне лідерство

Список використаних та рекомендованих джерел

1. 30 кроків до нової української школи: навчаємо громадянина: онлайн курс програми «Демократична школа» Європейського центру ім. Вергеланда. URL: <http://surl.li/nddil>
2. Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment. Companion volume with new descriptors. URL: www.coe.int/lang-cefr
3. Абетка для директора. URL: <https://bit.ly/2YDTDXJ>
4. Абетка інклюзивності і толерантності: науково-популярне видання ІГО «Соціальна синергія». Київ: Видавництво «Теза», 2020. 30 с. URL: <https://bit.ly/3FQSmDs>
5. Академічна доброчесність у середній школі: методичні рекомендації. URL: <https://tinyurl.com/chesnist>
6. Балановська Т., Михайліченко М., Троян А. Сучасні технології управління персоналом: навч. посіб. Київ: ФОП Ямчинський О. В., 2020. 466 с. URL: http://dglib.nubip.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6297/3/Balanovska_STUP.pdf.
7. Бахтіна Г.П. Інформатизація суспільства та проблема «кліпового мислення». URL: <http://kpi.ua/1102-7>
8. Богосвятська А., Кудрик Л. Комунікативна компетентність педагога-коуча. *Зарубіжна література в школах України*. 2020. № 4, С. 12-17.
9. Боднар О.С., Горішна О.М. Сутність та взаємозв'язок основних понять теорії управління змінами в освіті у філософсько-соціальному аспекті. *Адаптивне управління: теорія і практика*. 2020. Вип. 8 (15). URL: <https://amtp.org.ua/index.php/journal/article/view/191>
10. Гоулман Д. Емоційний інтелект. Харків: Віват, 2022. 512 с.
11. Гоулман Даніел, Бояціс Річард, Маккі Енні. Емоційний інтелект лідера / пер. з англ. В. Глінка. 3-тє вид. Київ : Наш Формат, 2021. 288 с.
12. Гусак В.М. Нові ролі педагога у контексті реформ сучасної української школи: матеріали науково-практичної конференції «Педагогіка партнерства як основа розвитку суб'єктів освітньої діяльності в умовах НУШ». URL: <http://conf.zippo.net.ua/?p=79>
13. Данило Косенко. Як створити шкільний простір, що мотивуватиме учнів навчатися. URL: <https://bit.ly/3kM3eY4>
14. Державний стандарт базової загальної освіти : Постанова КМУ від 30.09.2020 № 898. URL: <https://bit.ly/3ifCKgF>
15. Деякі питання документування управлінської діяльності : Постанова кабінету Міністрів України від 17.01.2018 №55. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-%D0%BF#n593>.
16. Деякі питання організації дистанційного навчання : Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.09.2020 №1115. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#n22>.
17. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : Постанова КМУ від 21.08.2019 № 800 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ від 27.12.2019 №1133). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>
18. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: підручник. 3-тє вид., випр. Київ : Академвидав, 2015. 304 с.
19. Дії населення в умовах надзвичайних, несприятливих побутових та нестандартних ситуацій: практичний посібник / М.А. Скидан та ін.; за заг. ред. М.А. Скидана. Київ: Атіка-Н, 2007. 92 с.
20. Діти та війна: навчання технік зцілення: посібник. Видавнича серія «Психологія. Психіатрія. Психотерапія». 2014. 98 с. Дрожжина Т., Татаринів М. Планування діяльності загальноосвітнього навчального закладу. Харків : ВГ «Основа», 2013. 192 с. URL: <https://www.booklya.ua/ua/book/planuvannya-d-yalnost-zagalnoosv-tnogo-navchalnogo-zakladu-113782/>.
21. Дуткевич Т.В. Техніка управлінської діяльності в закладі освіти. Київ: КНТ, 2020. 194 с.
22. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / автор-укладач Н.П. Наволокова. Харків : ВГ «Основа», 2009. 176 с.

23. Етика ділових стосунків : навчальний посібник / О.Й. Лесько та ін. Вінниця: ВНТУ, 2011. 310 с.
24. Етика ділового спілкування / Т.Б. Гриценко та ін. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 344 с.
: КНЗ «ЧОПОПП Черкаської обласної ради», 2022. 80 с. URL: <http://oipoppp.ed-sp.net/?q=node/76861>
25. Зязюн І.А. Педагогіка добра: ідеали і реалії : наук.-метод. посібник. Київ: МАУП, 2000. 312 с.
26. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі: монографія / за заг. ред. Г.Л. Єфремової. Суми : вид-во «СумДПУ імені А. С. Макаренка», 2020. 444 с.
27. Інструменти для оцінювання рівня безпеки, комфорту та здоров'я школи і планування змін. URL: <https://bit.ly/3kLtGkM>
28. Інформаційні матеріали на тему психологічної допомоги для дітей та дорослих в часі війни. URL: <https://k-s.org.ua/coping-war/>
29. Інформаційні плакати про безпеку в мережі «Моя територія безпеки – приклад для твоєї». URL: <https://prosvitcenter.org/product/digitalsafety/>
30. Ісаєва Г. Метод проєктів – ефективна технологія навчання. Підручник для Директора. 2005. №9-10, С.4-10.
31. Клокар Н.І. Освітній кластер як альтернативна модель професійного розвитку керівників закладів освіти. *Вісник післядипломної освіти*. Серія: Педагогічні науки. 2018. Вип. 6 (35), С. 94-109.
32. Коберник І., Краснова К. Ефективні комунікації для освітніх управлінців : посіб. URL: <https://bit.ly/37kGdnf>
33. Кобинець Я. Підходи Нової української школи, або Шлях до дитячого серця. URL: <https://bit.ly/3Fjy05x>
34. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : Розпорядження КМУ від 14.12.2016 № 988-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-p>
35. Корнієнко О.Р. Про актуальність запровадження STEM-навчання в Україні. URL: <https://elenakornienko.blogspot.com/2016/02/stem.html> (дата звернення: 18.03.2024)..
36. Кудін В.С. Використання засобів інтернет-технологій під час дистанційного навчання в закладах освіти Черкащини: навчально-методичний посібник. Черкаси, 2021. 84 с.
37. Кудін В.С. Партнерська взаємодія – основа освітнього процесу НУШ: навчально-методичний посібник. Черкаси. 2022, 128 с.
38. Линьов К. Концепція розвитку закладу освіти: з чого починати (част. 1). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=WMiLcW77tyM> ..
39. Марія О. Дослідження синдрому вигорання. КППТ-орієнтована модель допомоги при емоційному вигоранні. Український інститут когнітивно-поведінкової терапії. 2021. №59
40. Маршалл Розенберг. Ненасильницьке спілкування. Мова життя. Харків: Ранок, 2020. 263
41. Матеріали проєкту «Про.Спільноти: безпечне та сприятливе середовище для навчання дітей». URL: <https://prosvitcenter.org/projects-and-program/proiekt-pro-spilnoty-bezpechne-ta-spryiatlyve-seredovyshche-dlia-navchannia-ditey/>
42. Меморандум співпраці між усіма учасниками освітнього процесу: педагогами, учнями та батьками. URL: <https://bit.ly/3zxHqYt> .
43. Методичні рекомендації щодо розвитку STEM-освіти в закладах загальної середньої та позашкільної освіти у 2023/2024 навчальному році : лист Інституту модернізації освіти від 01.08.2023 №21/08-1242. URL: https://drive.google.com/file/d/1XohXNsGS5xfSqFlxyen_QKZJ0ifi1HFj/view.
44. Модельні навчальні програми. URL: <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/> .
45. Мотиваційний менеджмент: теоретичний аспект / Е. Лоулер та ін. Київ, 2017. 160 с.
46. Навчання, досвід, наставництво. Інформаційний бюлетень *За медичні права*. Квітень 2011. № 4, С. 2-3. URL: <http://viv.medprof.org.ua/uploads/media/2-3.pdf>

47. Освітня програма навчального закладу. URL: <https://bit.ly/3ckLjDp>
48. Ощепко Т.В. Професійна компетентність керівника загальноосвітнього навчального закладу. URL: <https://bit.ly/3vbYTQA>
49. Пантелюк М.І., Маруніч І.І., Гайдаєнко І.В. Ділове спілкування та культура мовлення. Київ: ЦУЛ, 2020. 224 с.
50. Патрік Сміт, Атле Дирегров, Вільям Юле. Діти та війна. Навчання технік зцілення. Львів: Галицька Видавнича Спілка, 2022. 108 с.
51. Педагогіка партнерства як основа розвитку суб'єктів освітньої діяльності в умовах НУШ. URL: <https://conf.zippo.net.ua/?p=340>
52. Петрушкевич О. Ненасильницьке спілкування у школі – це міф чи реальність? URL: <https://bit.ly/3EWB2eB>
53. Пономаренко В., Воронцова Т., Сакович О. Безпечна і дружня до дитини школа в контексті реформи «НУШ». URL: <http://surl.li/dwuik>
54. Порядок реагування на випадки булінгу (цькування) : Наказ МОН України від 28.12.2019 № 1646, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 03.02.2020 за №111/34394. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0111-20#Text>
55. Про Безпеку: безпечна освітня екосистема громади: посібник для тренера /за заг. ред. А. Аносової. Київ: Центр інноваційної освіти «Про.Світ», 2023. 290 с..
56. Про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій : Постанова КМУ від 26.01.2015 р. № 18.
57. Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, Наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641 : Наказ МОН від 06.06.2022 № 527 (із змінами, внесеними згідно з Наказом МОН від 23.06.2022 №586). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text>
58. Про деякі питання організації здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні : Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.03.2022 №274. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0274729-22#Text>.
59. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 №2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>.
60. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>.
61. Про забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення : Закон України від 24.02.1994 № 4004-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 27, ст.218. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>
62. Про затвердження єдиних зразків обов'язкової ділової документації у загальноосвітніх навчальних закладах усіх типів і форм власності : Наказ Міністерства освіти і науки України від 10.05.2011 №423. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0423736-11#Text>.
63. Про затвердження Інструкції з ведення ділової документації у закладах загальної середньої освіти в електронній формі : Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.08.2022 №707. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1029-22#Text>.
64. Про затвердження національного класифікатора ДК 010:2021 та скасування національного класифікатора ДК 010-98 : Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 12.03.2021 №526. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0526915-21#Text>.
65. Про затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників : Наказ Міністерства освіти і науки України від 09.09.2022 №805. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1649-22#Text>.
66. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.09.2021 №957. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text>.

67. Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 № 337. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF#Text>.